

I. IDENTIFICACIÓ

Nom de l'assignatura: Pensament polític i social de l'Edat Moderna

Titulació: Humanitats

Tipus d'assignatura: Optativa

Crèdits ECTS: 4,5

Descripció

1. Descripció, objectius i propòsits de la formació: Estudi de les principals tendències i dels autors clàssics del pensament polític i social d'Occident durant els segles XV-XVIII mitjançant el contacte directe amb els textos originals:

Objectius. Al final del curs l'alumne haurà après a:

1. Interpretar el vocabulari polític de l'època.
2. Analitzar els usos i pràctiques polítiques característics d'aquest període.
3. Valorar determinades qüestions polítiques del present des d'una perspectiva històrica a partir de la utilització dels autors i de les teories polítiques d'aquests segles en l'actualitat, particularment a la premsa.
4. Relacionar els conceptes polítics amb d'altres àmbits d'estudi (art, filosofia, literatura).
5. Exposar, argumentar i rebatir, de manera oral i escrita, determinades qüestions dels continguts tractats.

2. Temari

1. La història del pensament polític. Introducció historiogràfica.
2. El poder polític del Papa i de l'emperador a finals de l'Edat Mitjana. L'escolasticisme.
3. Els fonaments de l'estat modern.
4. La raó d'estat: Maquiavel, maquiavelisme i antimaquiavelisme.
5. L'estat i Déu. Les concepcions polítiques de la Reforma.
6. La teoria de la "guerra justa" entre els estats. Francisco Vitoria i l'Escola de Salamanca.
7. L'utopia. Les utopies del Renaixement.
8. Les doctrines contractualistes i la teoria de l'absolutisme. De Joan Bodí a Tomàs Hobbes.
9. La pràctica política del "valimiento". El dret de resistència. El pensament polític de les revoltes i revolucions.
10. El parlamentarisme anglès: Locke.
11. La filosofia política de la Il·lustració francesa: Voltaire, Montesquieu i Rousseau.
12. El pensament polític de la Revolució Americana i de la Revolució Francesa.

3. Bibliografia

a) Bibliografia de consulta.

És molt útil tenir a mà un diccionari de termes històrics i/o polítics. Els de Molina (1998) i Sánchez (1998) són senzills i tenen un caràcter molt introductori; més complexitat es pot trobar a l'obra dirigida per Miller (1989). Els manuals clàssics són els de Sabine (1980 –1937–), Chevallier (1983-1984) i Touchard (1987 –1959–) però els més útils per a la finalitat d'aquesta assignatura són els de Giner (1987), Vallespín (1990) i Prieto (1993). El manual de Prieto és particularment útil per l'ordre dels continguts i per les contextualitzacions històriques i els mapes que obren cada capítol. El llibre de Vallespín té un caràcter més assagístic, igual que les obres de González Seara (1995) i Hampsher-Monk (1996). Els fonaments del pensament polític modern han estat magistralment exposats per Skinner (1985-1986).

- Jean-Jacques CHEVALLIER (1983-1984), *Histoire de la pensée politique*, Payot, París.
- Salvador GINER (1987), *Historia del pensamiento social*, Ariel, Barcelona.
- Luis GONZÁLEZ SEARA (1995), *El poder y la palabra. Idea del Estado y vida política en la cultura europea*, Tecnos, Madrid.
- Iain HAMPSHER-MONK (1996), *Historia del pensamiento político moderno. Los principales pensadores políticos de Hobbes a Marx*, Ariel, Barcelona.
- David MILLER (dir.) (1989), *Enciclopedia del pensamiento político*, Alianza, Madrid.
- Ignacio MOLINA (1998), *Conceptos fundamentales de ciencia política*, Alianza, Madrid.
- Fernando PRIETO (1993), *Historia de las ideas y de las formas políticas*, vol. III, *Edad Moderna (1. Renacimiento y Barroco)* i (2. Ilustración), Unión Editorial, Madrid.
- George H. SABINE (1980), *Historia de la teoría política*, Fondo de Cultura Económica, México-Madrid-Buenos Aires.
- Elena SÁNCHEZ DE MADARIAGA (1998), *Conceptos fundamentales de Historia*, Alianza, Madrid.
- Quentin SKINNER (1985-1986), *Los fundamentos del pensamiento político moderno*, Fondo de Cultura Económica, México, 2 vols.
- Jean TOUCHARD (1987), *Historia de las ideas políticas*, Tecnos, Madrid.
- Fernando VALLESPÍN (ed.) (1990), *Historia de la teoría política*, Alianza Editorial, Madrid, 1990, 3 vols.

b) Lectures del curs (obres d'època).

- Nicolás MAQUIAVELO, *El príncipe*, estudi preliminar d'Ana Martínez Arancón y traducció i notes d' Helena Puigdomènech, Tecnos, Madrid, 1998 (escrit el 1513).
- Francisco VITORIA, "Sobre el derecho de la guerra" a *Sobre el poder civil. Sobre los indios. Sobre el derecho de la guerra*, estudi preliminar, traducció i notes de Luis Frayle Delgado, Tecnos, Madrid, 1998 (escrit el 1539), pp. 151-212.
- Tomàs MORO, *Utopía*, estudi preliminar d'Antonio Poch i traducció i notes d'Emilio García Estébanez, Tecnos, Madrid, 1996 (publicada el 1516).
- Jean BODIN, *Los seis libros de la República*, selecció, traducció i estudi preliminar de Pedro Bravo Gala, Tecnos, Madrid, 1992 (publicat el 1576).
- Thomas HOBBS, "Leviatán o la materia, forma y poder de una república eclesiástica y civil" a *Del ciudadano y Leviatán*, estudi preliminar i antologia d'Enrique Tierno Galván i traducció d'Enrique Tierno Galván i M. Sánchez Sarto, Tecnos, Madrid, 1993 (publicat el 1651), pp. 43-210.
- John LOCKE, *Segundo tratado sobre el gobierno civil*, Alianza, Madrid, 2003 (publicat el 1690).
- J. B. ERHARD (i altres), *¿Qué es Ilustración?*, estudi preliminar d'Agapito Maestre i traducció d'Agapito Maestre i José Romagosa, Tecnos, Madrid, 1988 (escrits durant el segle XVIII).
- Jean-Jacques ROUSSEAU, *Discurso sobre el origen y los fundamentos de la desigualdad de los hombres y otros escritos*, estudi preliminar, traducció i notes d'Antonio Pintor Ramos, Tecnos, Madrid, 1995 (escrit el 1755).

4. Referències per estructurar el treball de l'alumne

L'alumne haurà de realitzar un treball continuat al llarg del curs. L'assistència a les lliçons magistrals li servirà per contextualitzar les lectures de les obres dels autors d'època i els articles de diari proposats. Per norma general, les obres d'autors d'època seran exposades en sessions tipus seminari i els articles de diari es valoraran mitjançant el fòrum virtual. S'haurà d'elaborar un comentari de dues pàgines d'un quadre o gravat d'època amb un destacat simbolisme polític.

5. Competències a desenvolupar

Competència	Indicador específic de la competència
Anàlisi i síntesis.	<ul style="list-style-type: none"> - Identifica i interpreta el vocabulari polític de l'època. - Coneix i interpreta el pensament polític i social durant l'època moderna. - Analitza els usos i pràctiques polítiques característics d'aquest període. - Valora determinades qüestions polítiques del present des d'una perspectiva històrica a partir de la utilització dels autors i de les teories polítiques d'aquests segles en l'actualitat, particularment a la premsa. - Relacionar els conceptes i les informacions entre les diferents àrees humanes, científiques i socials.
Comunicació escrita.	- Redacta textos escrits d'una manera clara, correcta i apropiada.
Comunicació oral.	- S'expressa de forma adequada, eficaç i lingüísticament correcta en les exposicions
Aprenentatge autònom	<ul style="list-style-type: none"> - Saber treballar amb esforç personal. - Planifica el temps de realització del treball

Avaluació

Temari	Pes	Descripció
1. La història del pensament polític. Introducció historiogràfica.	14 %	- Prova final.
2. El poder polític del Papa i de l'emperador a finals de l'Edat Mitjana. L'escolasticisme.		- Prova final.
3. Els fonaments de l'estat modern.		- Prova final.
4. La raó d'estat: Maquiavel, maquiavelisme i antimachiavelisme.	10 %	<ul style="list-style-type: none"> - Observacions de procés (es valoraran els comentaris i les aportacions realitzades en el seminari sobre la/-es lectura/-es proposada/-es) - Prova final.
5. L'estat i Déu. Les concepcions polítiques de la Reforma.	7 %	- Prova final.
6. La teoria de la "guerra justa" entre els estats. Francisco Vitoria i l'Escola de Salamanca.	10 %	<ul style="list-style-type: none"> - Observacions de procés (es valoraran els comentaris i les aportacions realitzades en el seminari sobre la/-es lectura/-es proposada/-es) - Prova final.

7. L'utopia. Les utopies del Renaixement.	10 %	- Observacions de procés (es valoraran els comentaris i les aportacions realitzades en el seminari sobre la/-es lectura/-es proposada/-es) - Prova final.
8. Les doctrines contractualistes i la teoria de l'absolutisme. De Joan Bodí a Tomàs Hobbes.	15 %	- Observacions de procés (es valoraran els comentaris i les aportacions realitzades en el seminari sobre la/-es lectura/-es proposada/-es) - Valoració de treball escrit (comentari imatge) - Entrevista diagnòstica inicial i final sobre el comentari. Presupòsits i correcció de l'exercici. - Prova final.
9. La pràctica política del "valimiento". El dret de resistència. El pensament polític de les revoltes i revolucions.	7 %	- Prova final.
10. El parlamentarisme anglès: Locke.	10 %	- Observacions de procés (es valoraran els comentaris i les aportacions realitzades en el seminari sobre la/-es lectura/-es proposada/-es) - Prova final.
11. La filosofia política de la Il·lustració francesa: Voltaire, Montesquieu i Rousseau.	10 %	- Observacions de procés (es valoraran els comentaris i les aportacions realitzades en el seminari sobre la/-es lectura/-es proposada/-es) - Prova final.
12. El pensament polític de la Revolució Americana i de la Revolució Francesa.	7 %	- Observacions de procés (es valoraran els comentaris i les aportacions realitzades en el seminari sobre la/-es lectura/-es proposada/-es) - Prova final.

Procediments d'avaluació

Procediment	Criteris d'avaluació	Pes
Seminaris	- Valoració de les exposicions i comentaris realitzats en els seminaris sobre les lectures proposades.	40 %
Treball escrit	- Valoració de treball escrit (comentari imatge) - Entrevista diagnòstica inicial i final sobre el comentari. Presupòsits i correcció de l'exercici.	20 %
Prova final escrita	- Coneixements - Capacitat d'anàlisi - Capacitat de síntesi	40 %